

A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság

a dr. Lajos Sándor ügyvéd (1093 Budapest, Boráros tér 3. 3/9.) által képviselt

I. rendű,

II. rendű,

III. rendű,

IV. rendű és

V. rendű felpereseknek

a

által képviselt

MKB Bank Nyrt. (1056 Budapest, Váci utca 38.) alperes ellen

szerződési feltétel érvénytelenségének és felmondás jogellenességének megállapítása iránt indított perében a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2021. december 7. napján kelt 3.P.301.745/2020/56. számú -az 57. és 61. sorszámú végzésekkel kijavított- ítélete ellen az alperes 59. sorszám alatti fellebbezése folytán az alulírt napon tartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

- [1] Az elsőfokú bíróság a kijavított ítéletével megállapította, hogy a felperesek és az alperes által 2008. április 30. napján aláírt [] izonosítójú Hitel-, Zálog-, és Készfizető kezesi szerződés MKB svájci frank magánhitelhez elnevezésű okiratba foglalt szerződés 6/A.2/a) pontja, mely szerint a „Bankot azonnali hatályú felmondási jog gyakorlására feljogosító súlyos szerződésszegésnek minősül, ha a hitelfelvevő a Hitelszerződésből fakadó bármely fizetési kötelezettségével 30 napot meghaladó késedelembe esik vagy teljesítését megszünteti”, tisztességtelen, ezért érvénytelen. Megállapította továbbá, hogy az érvénytelen kikötésre alapított, dr. Szabó Mária Mónika mint dr. Komáromyné dr. Tóth Lenke közjegyző mellett működő közjegyzőhelyettes által a 11018/Ü/ []/2011. számú 2011. május 31. napján kelt közokiratba foglalt felmondás nem szüntette meg a felek fenti szerződését.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felpereseknek együttesen 830.162 forint perköltséget.

- [2] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes mint hitelező, az I. és II. rendű felperesek mint hitelfelvevő adósok és zálogkötelezettek, továbbá a III., IV. és V. rendű felperesek mint készfizető kezesek között 2008. április 30. napján „Hitel-, Zálog és Készfizető Kezesi szerződés MKB svájci frank magánhitelhez” elnevezésű egységes szerkezetbe foglalt szerződés jött létre, amelyet egy, a per tárgyát nem képező lakás előtakarékosági szerződésre figyelemmel kötöttek. A hitelszerződés szerint az alperes 245.000 CHF hitelkeretet vállalt az I. és II. rendű felperesek rendelkezésére tartani a szerződésben meghatározott célra és feltételekkel, és annak terhére a szerződésben meghatározott feltételek teljesülése esetén forintban, legfeljebb 36.000.000 forint kölcsönt vállalt folyósítani évi 4,5% ügyleti kamat és 1,5% kezelési költség mellett. A kölcsön tőkeösszegének visszafizetésére a lakás előtakarékosági szerződés futamidejéhez igazított, legfeljebb 2016. július 20. napjáig terjedő türelmi időt szabtak a felek, ez idő alatt a kamat és kezelési költség megfizetése havonként volt esedékes, ami a teljes hitelösszeg igénybevételét feltételezve 858 CHF volt, míg a kötelező előtörlesztést követően a fennmaradó tőke-, kamat- és költségtartozást 141 darab további törlesztőrészletben kellett teljesíteni. A biztosítéki zálog- és kezességi szerződések keretében az I. és II. rendű felperesek tulajdonát képező ingatlanokra jelzálogjogot alapítottak, a III., IV. és V. rendű alperesek pedig készfizető kezességet vállaltak. A felperesek 2008. április 30. napján dr. Polatsek Edit közjegyző előtt K31016-0/.../2008/O. számú közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot tettek a fenti szerződések alapján vállalt kötelezettségekről.
- [3] A szerződés 6/A/2. pontja értelmében súlyos szerződésszegés esetén az alperes jogosult volt azonnali hatállyal felmondani a kölcsönszerződést. A 6/A.2.a) alpont szerint ilyen eset az, ha az adósok bármely fizetési kötelezettséggel harminc napot meghaladó késedelembe esnek, vagy a teljesítést megszüntetik.
- [4] A hitelkeret terhére megtörtént a kölcsönösszeg lehívása, annak az I. és II. rendű felperesek részére történő folyósítása. Az I. és II. rendű felperesek több alkalommal is késedelembe estek a türelmi idő alatt a kamat és a kezelési költség megfizetésével; lejárt tartozásuk megfizetésére többször kértek az alperestől fizetési könnyítést. A legutolsó ilyen tárgyú kérelmüket az alperes elutasította. Erről a 2011. március 17. napján kelt, március 23. napján kézbesített levelében értesítette az I. és II. rendű felpereseket, és felszólította őket az aznapi értéknapon fennálló 15.627,24 CHF összegű lejárt tartozásnak a megjelölt 214,91 CHF/Ft árfolyamon átszámított forintösszegének nyolc napon belül történő kiegyenlítésére. Levelében azt is közölte az alperes, hogy az abban szereplő táblázat -ami a nyilvántartott követeléseket tartalmazza-, nem tartalmazza a Fundamenta Lakáskassza Zrt. felé kötelezően fizetendő megtakarítás nemfizetéséből eredő összeget. A levél tartalmazta azt a tájékoztatást is, hogy a Lakáskassza-megtakarítás a hitelszerződésben is rögzítetten a tőketörlesztést helyettesíti, ezért annak nemfizetése a szerződés azonnali hatályú felmondását vonhatja maga után. Kérte továbbá, hogy az ingatlanfedezetekre vonatkozó aktuális biztosítási kötvényt, a díjfizetés, valamint a biztosítási szerződésből eredő követelés bankjukra történt engedményezésének a megtörténtét az I. és II. rendű felperesek nyolc napon belül igazolják. Közölte továbbá, hogy bármely fenti kötelezettség megadott határidőben történő teljesítésének teljes vagy részleges elmulasztása az azonnali hatályú felmondás következményével jár.
- [5] Az alperes 2011. május 31. napján dr. Szabó Mária Mónika mint dr. Komáromyné dr. Tóth Lenke közjegyző mellett működő közjegyzőhelyettes által 11018/Ü/.../2011. számon

közokiratba foglalt nyilatkozatot tett. Abban közölte a felperesekkel, hogy a lejárt és a lejárttá tett tőketartozás ellenértéke 52.048.960 forint, az adós a fizetési kötelezettségének (adatszolgáltatási, tájékoztatási, együttműködési kötelezettségének) nem tett eleget, amivel súlyos szerződésszegést követett el, ezért az alperes a szerződést azonnali hatállyal felmondta a szerződésben kikötött jogaira, az Üzletszabályzatában foglaltakra és a Ptk. 525. §-ának rendelkezéseire hivatkozással. A szerződés alapján fennálló lejárt tartozás összege az alperes nyilvántartása szerint a felmondást megelőző napon elérte a 19.453,38 CHF összeget.

- [6] A megszűnt hitelszerződésből és a biztosítéki szerződésekből eredő követelés iránt a tartozáselismerő nyilatkozat és a felmondást tartalmazó közjegyzői okiratok záradékolásával a felperesekkel szemben végrehajtási eljárások indultak.
- [7] Az alperes eleget tett a 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) szerinti elszámolási kötelezettségének, és elvégezte a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 törvény) szerinti semmis kikötések alapján teljesített, az egyoldalú kamat-, költség- és díjemelés, valamint a vételi és eladási árfolyamok alkalmazásából eredő árfolyamrés használatából eredő túlfizetések 2015. február 1. napjára történő visszamenőleges elszámolását. Ennek alapján összesen 19.188,36 CHF túlfizetést állapított meg az I. és II. rendű felperesek javára. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül. A felülvizsgált elszámolás szerint a felmondás napjáig összesen 9.541,23 CHF volt a tisztességtelenül felszámított összegből eredő túlfizetés. Megállapította továbbá az elsőfokú bíróság a tényállás részeként, hogy az I. és II. rendű felperesek tényleges tartozásának az összege a szerződés érvénytelen rendelkezései helyébe lépett törvényben meghatározott rendelkezések alapján az alperes által nyilvántartott 19.453,38 CHF-nál lényegesen kisebb, mindössze 232,05 CHF összegű volt a felmondás időpontjában.
- [8] Az ítéleti döntés jogi indokai között az elsőfokú bíróság elsőként azt rögzítette, hogy az alperes egyértelműen a lejárt tartozás miatt mondta fel a hitelszerződést és a kapcsolódó egyéb szerződéseket, és nem az alperes által hivatkozott egyéb okokból, azaz a lakás előtakarékosági szerződésben vállalt kötelezettség teljesítésének vagy ingatlanfedezetekre vonatkozó aktuális biztosítások igazolásának az esetleges elmulasztása miatt. Rögzítette továbbá, hogy a felmondás a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 321.§ (1)-(2) bekezdéseire és 319.§ (2) bekezdésére figyelemmel a jövőre nézve megszüntette a szerződést, a felperesek szerződésből eredő valamennyi még le nem járt tartozását is lejárttá és esedékessé tette, amelyek behajtása érdekében az alperes a felperesekkel szemben a közokiratokat végrehajtási záradékkal kérte ellátni, és ekként közvetlen végrehajtást kezdeményezett ellenük. A kért megállapítás ezért a felperesek alperessel szembeni jogaik a megóvásához szükséges volt, marasztalást pedig fogalmilag nem kérhettek, ezért fennálltak a megállapítási keresetnek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 172.§ (3) bekezdése szerinti feltételei.
- [9] Helytállónak találta az elsőfokú bíróság a felperesek azon hivatkozását, hogy a hitelszerződés 6/A.2.a) alpontja az rPtk. 209.§ (1) és (4) bekezdése, valamint a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1.§ (1) bekezdés i) pontja alapján tisztességtelen, ezért az rPtk. 209/A.§ (2) bekezdése szerint semmis, mivel a fogyasztóra nézve az rPtk. 525.§ (1) bekezdés e) pontjában foglaltaktól eltérő, szigorúbb feltételeket támaszt a súlyos szerződésszegés kiterjesztő meghatározásával. Ez ellentétes a jóhiszeműség és a tisztesség követelményével, aránytalan, és indokolatlan jogkövetkezményt biztosított az alperesi banknak az I. és II. rendű felperesi fogyasztók hátrányára, mert a szerződés a fogyasztókkal szemben akármilyen csekély összegű, jelentéktelen járulékos fizetési kötelezettség elmulasztása esetén is, mindenféle előzetes figyelemfelhívás nélkül azonnali hatállyal felmondható volt.

- [10] E tekintetben mindenben osztotta az elsőfokú bíróság a felperesek által is hivatkozott Kúria Gfv.VII.30.071/2019/9. számú ítéletében és az annak alapjául szolgáló Fővárosi Ítéltábla 20.Pf.20.419/2018/8/II. számú ítéletében foglaltakat, amelyekben az eljáró bíróságok az Európai Unió Bíróságának a C-415/11. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítélete alapján fejtették ki, hogy a fogyasztót a jogszabályból következő jogaihoz és kötelezettségeihez képest kedvezőtlenebb helyzetbe hozza az olyan szerződési feltétel, amely valamely szerződési kötelezettség megsértéséhez fűz felmondási okot, miközben az rPtk. azt csak súlyos szerződésszegés esetén teszi lehetővé. Emiatt az ilyen szerződési feltétel egyensúlytalan, továbbá sérti a jóhiszeműség és tisztesség elvét is, mert ilyen tartalmú megállapodást a kötelezett egyedi megtárgyalás esetén nyilvánvalóan nem kötött volna. Az ilyen felmondási ok a fenti határozatok szerint nem felel meg az Európai Unió Bírósága által a C-537/12. és C-116/13. számú egyesített ügyekben hozott ítéletben foglalt elveknek sem, amelyek alapján a kikötés tisztességtelenségének a megítélésakor azt kell vizsgálni, hogy a felmondási ok lényeges kötelezettség nemteljesítéséhez, a futamidő és a tartozás összegéhez képest súlyos szerződésszegéshez kapcsolódik-e, valamint megnehezíti-e a fogyasztó bírói igényérvényesítéshez fűződő jogait, illetve a nemzeti jog hatékony eszközöket biztosít-e a fogyasztó számára a felmondás jogkövetkezményeinek orvoslására, valamint a felmondást a hitelező részéről meg kell-e előznie fizetési felszólításnak, amelynek teljesítésével a felmondás jogkövetkezménye elhárítható.
- Helytállónak tartotta az elsőfokú bíróság a felperesek azon hivatkozását is, hogy a felmondási jog gyakorlása a teljes tartozás közjegyzői okiratok végrehajtási záradékolásával elrendelhető közvetlen végrehajthatóságával jár, ami -végső soron- megnehezíti, korlátozza a felperesi fogyasztók igényérvényesítési jogának gyakorlását, mert a végrehajtás elkerülése érdekében a felperesek kényszerülnek a költségelőlegezéssel is járó perindításra az alperessel szemben, és a végrehajtás felfüggesztését is kérni kényszerülnek, aminek a bíróság mérlegelésétől függhet a kimenetele.
- [11] Az elsőfokú bíróság a hitelszerződés 6/A.2.a) pontjának tisztességtelensége okán a továbbiakban azt vizsgálta a felmondás jogszerűsége körében, hogy a felmondásnak fennállt-e az rPtk. 525.§ (1) bekezdés e) pontjában foglalt feltétele, azaz az I. és II. rendű felperesek súlyos szerződésszegést követtek-e el a felmondáskor fennálló lejárt tartozással.
- Ennek a megítélésénél annak tulajdonított jelentőséget, hogy a felmondás időpontjában mekkora összegű volt a felperesek lejárt tartozása. Hivatkozott a Kúria 4/2021. számú Polgári jogegységi határozatára, amely szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések részleges semmissége miatt szükséges törvényi elszámolás nem zárja ki, hogy a bíróság a polgári jog szabályai szerint utólag vizsgálja, hogy alapos volt-e a pénzintézet részéről a szerződésnek az adós fizetési késedelmére alapított felmondása, illetve idézte a jogegységi határozat indokolásában foglaltakat abban a körben, hogy e vizsgálat során miként kell elszámolni a fogyasztói túlfizetéseket.
- [12] Helytállónak találta az elsőfokú bíróság a felperesek azon hivatkozását is, hogy a fenti elszámoláshoz szükséges adatösszességgel kizárólag az alperes rendelkezik. Ezért - megállapítása szerint- a felperesek a Pp. 265.§ (2) bekezdés a) és b) pontja alapján bizonyítási szükséghelyzetben voltak, melynek folytán az elsőfokú bíróság a felpereseket mentesítette a felmondáskor fennálló tényleges tartozás összegének bizonyítása alól, és e tény állítását, bizonyítását az alperesre terhelte. Az alperes ennek nem tett eleget, mindössze a felmondáskor fennálló felperesi túlfizetés göngyöltett összegét és az eredeti szerződés egyes kikötéseinek érvénytelenségét figyelembe nem vevő tartozás összegét jelölte meg, ami a 4/2021. számú PJE határozat indokolásában is kifejtett elszámoláshoz nem volt elegendő, ezért az elsőfokú bíróság a bizonyítatlanság jogkövetkezményét a Pp. 265.§ (2) bekezdés a) és b) pontja alapján az alperesre terhelte. Ez a jelen esetben azzal járt, hogy a felperesek által megjelölt

feltételezett összeget fogadta el valósnak a tartozás felmondáskor fennálló összegeként. Tekintettel arra, hogy ez mindössze 232,05 CHF volt, ami a teljes tartozáshoz képest elenyésző, a türelmi idő alatt fizetendő induló 858 CHF összegű egy havi törlesztő részletnek is kevesebb, mint 30%-át tette ki, ezt nem tekintette olyan súlyos szerződésszegésnek az elsőfokú bíróság, ami az rPtk. 525.§ (1) bekezdés e) pontja alapján okot szolgáltathat az azonnali hatályú felmondásra. Következésképpen: az alperes részéről a lejárt tartozásra mint súlyos szerződésszegésre alapított azonnali hatályú felmondás jogszerűtlen volt, ezért az a szerződést nem szüntette meg. A felperesek a keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a jogszerűtlen felmondás folytán a szerződéses jogviszony változatlanul fennáll, tekintettel azonban arra, hogy a jogviszony időközben egyéb okból is megszűnhetett, amelyre vonatkozó többlet-tényállásalelemek nem képezték a jelen perbe vitt jogvita tárgyát, ezért az elsőfokú bíróság csak azt a tényt állapította meg, hogy a felmondás a szerződést nem szüntette meg.

- [13] A felperesek kérték a szerződés érvényessé nyilvánítását is oly módon, hogy a szerződés 6/A/2. pontjának a) alpontja nem képezi a szerződés részét, amit az elsőfokú bíróság nem talált alaposnak. E részében a keresetet elutasító döntését azzal indokolta, hogy részleges érvénytelenség esetén a szerződést nem kell érvényessé nyilvánítani.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a felperesek kereseteinek a rendelkező rész szerint helyt adott, ezt meghaladóan pedig a keresetet elutasította.

A Pp. 83.§ (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte a felperesek perköltségének megfizetésére, ami a kereseti illetékből és a jogi képvisellel felmerült ügyvédi munkadíjból állt.

- [14] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes nyújtott be fellebbezést.

Fellebbezésében elsődlegesen annak megváltoztatását kérte a Pp. 369. § (3) bekezdése és a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján a keresetnek helyt adó részben, másodlagosan a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság kötelezését új határozat meghozatalára a Pp. 381.§-a alapján.

Fellebbezése indokaként vitatta, hogy a felperes által támadott szerződési rendelkezés az rPtk. 525.§ (1) bekezdés e) pontjában foglaltakhoz képest kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozná a fogyasztót. Azzal érvelt, hogy a felmondás lehetőségét az rPtk. 525.§ (1) és (2) bekezdései teremtik meg, azaz a felmondás lehetősége jogszabályon alapul; a szerződés 6/A.2.a) pontja pedig arról rendelkezik, hogy a felek mit tekintenek az rPtk. 525.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti súlyos szerződésszegésnek. Álláspontja szerint nem jogszabálysértő és nem is tisztességtelen annak meghatározása egy szerződésben, hogy a szerződő felek mit tartanak súlyos szerződésszegésnek. A Ptk. diszpozitív jellege ugyanis e körben csak generálklauzulát tartalmaz, amelynek tartalommal való megtöltése és rendezése a szerződő felek joga és lehetősége. A szerződés 6/A.2.a) pontja ezért nem minősülhet tisztességtelen kikötésnek.

Hangsúlyozta: az rPtk. 200.§ (1) bekezdése szerinti diszpozitivitás folytán a banki kölcsönszerződés azonnali hatályú felmondására a bankot feljogosító okokat a felek a jogszabályban foglaltaktól eltérően is meghatározhatják. Ez nem jogellenes cselekmény, ugyanakkor jelen esetben még csak nem is erről van szó, hanem arról, hogy a felek azt határozták meg egyező akarattal, hogy mit értenek az rPtk. 525.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti „súlyos szerződésszegés” alatt, amely fogalmat sem az rPtk., sem egyéb jogszabály nem definiál. A felek közötti szerződés 6/A.2.a) pontjában megfogalmazott szerződésszegési esetek az rPtk. 525.§-ban leírt szabályozáson alapulnak, így az rPtk. 209.§ (6) bekezdés értelmében a jogszabály által megállapított, vagy jogszabály előírásainak megfelelően meghatározott szerződési feltétel fogalmilag nem lehet tisztességtelen.

- [15] Hivatkozott arra is az alperes, hogy a kölcsönszerződés alapján az adós főkötelezettsége a szerződés teljesítése körében a szerződésben meghatározott feltételek szerint a kölcsön visszafizetése. Amennyiben tehát az adós e kötelezettségének nem tesz eleget, megállapítható az adós részéről a súlyos szerződésszegés. Ilyen esetben a felmondásra okot adó esemény a törlesztés elmaradása. Amennyiben az az bekövetkezett, a felmondás jogszerű lesz (Kúria Pfv.1.21.054/2019/11. [15] bekezdés).
- Kifejtette: a szerződés 6./A.2. pontjában rögzített szerződésszegő magatartások és jogkövetkezményeik világosan és érthetően meghatározást nyertek. A felperes tisztában volt a törlesztésben álló szerződéses főkötelezettségével, a szerződés 6./A.2. pontjában írottak ismeretében pedig a súlyos szerződésszegés jogkövetkezményét, az azonnali hatályú felmondás lehetőségét is fel kellett ismernie. Az alperes álláspontja szerint a fizetési kötelezettség elmulasztása esetére az azonnali hatályú felmondás jogának kikötése nem minősülhet tisztességtelennek, hiszen nem jár a jóhiszeműség sérelmével, és semmilyen egyoldalú egyenlőtlenséget a fogyasztó felperes hátrányára nem eredményez.
- A jóhiszeműség a konkrét esetben éppen azzal sérül, hogy a felperesek a szerződésszegő magatartásukat a szerződésszerűen teljesítő alperesnek róják fel. Ezt az álláspontot az elsőfokú eljárás során csatolt Egri Törvényszék mind másodfokú bíróság 2.Pf.20.042/2021/5. számú ítélete is alátámasztja.
- [16] Alaptalannak tartotta az alperes azt az ítéleti rendelkezést is, amely szerint az alperesi felmondás azért jogszerűtlen, mert azt az alperes az árfolyamrésből tisztességtelenül felszámított költségekkel kapcsolatos fizetési késedelemre alapította.
- Az ezzel kapcsolatos álláspontja tekintetében utalt a 2020. december 16. napján kelt ellenkérelemében írtakra, fenntartva az abban foglaltakat, és kérte azokat a fellebbezési eljárásban is figyelembe venni. Kiemelte, hogy a felperesek már 2008-ban is fizetési késedelemben voltak, az alperesi felmondás előtti utolsó fizetési felszólítás alapján összesen 15.627,24 CHF összegű lejárt tartozásuk volt. Azaz, egyáltalán nem elhamarkodottan, kis összegű, rövid idő alatt keletkezett tartozás alapján élt a felmondás jogával, hanem a felperesek olyan súlyos szerződésszegése alapján, amely mind a szerződés 6/A.2. pontja, mind pedig az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján mindenképpen alapot adott a szerződés felmondására.
- Szükségessé látta rögzíteni azt is, hogy az elszámolás nem teszi meg nem történtté a felperesek azon szerződésszegő magatartását, hogy a szerződésben vállalt törlesztési kötelezettségüknek nem tettek eleget. Az elszámolás eredményeképpen a pénzügyi intézménynek 2015. február 1. napjára, az elszámolás értéknapjára kellett kimutatnia, hogy mennyi a fogyasztó tartozása, illetve van-e túlfizetése. Ez alapján az alperes nem volt köteles arra, hogy már felmondáskor levonásba helyezze a tisztességtelenül felszámított összegeket, hiszen az elszámolásra 2015. évben került sor, amely visszamenőleg rendezte a tisztességtelennek minősített összegeket. Kiemelte, hogy a DH-törvények együttes értelmezésével – a 3019/2017 (II.17.) AB határozatban foglaltak figyelembevételével is – megállapítható, hogy a DH törvények kizárólag a felek közötti elszámolásra vonatkozóan állapítanak meg rendelkezéseket, amelyek nincsenek kihatással a felek között a jogviszonyból fakadó korábbi tényekre, így az felperes szerződésszegése miatti felmondás jogszerűségére sem.
- Mindezek alapján volt az az álláspontja, hogy az elsőfokú bíróság ítélete jogszabálysértő, ezért annak megváltoztatása és a kereset teljeskörű elutasítása indokolt.
- Amennyiben a másodfokú bíróság úgy ítélné meg, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás kiegészítésre szorul a felmondás időpontjában fennálló lejárt tartozás vonatkozásában, úgy az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

- [17] A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben a fellebbezés visszautasítását kérték annak alaki és tartalmi hiányosságai miatt.
Ez utóbbi tekintetében előadták, hogy a fellebbezési kérelem nem felel meg a Pp. 371. (1) bekezdés b) pontjának, mert az alperes nem jelölte meg, hogy mennyiben és milyen okból kéri az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és az sem derül ki a fellebbezésből, hogy mennyiben és milyen okból indokolt az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése.
- [18] A fellebbezés érdemét érintően a felperesek az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték a Pp. 383.§ (2) bekezdésének első fordulata alapján.
Elsődlegesen azt emelték ki, hogy az alperes fellebbezési érvelése minden tekintetben ellentétes a kúriai gyakorlattal és a 4/2021. PJE határozatban foglaltakkal.
A felperesek álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a szerződés 6/A.2.a) pontja tisztességtelen és ezért érvénytelen, az ezt támadó alperesi okfejtés teljes mértékben megalapozatlan.
E körben az elsőfokú ítélet a felperesek által hivatkozott hazai és uniós döntésekre is kitért, amely hivatkozásait a felperesek változatlanul fenntartják, kiemelve a Kúria Gfv.VII.30.071/2019/9. számú ítéletét, amely szerint a csekély összegű hátralék még nem tekinthető olyan körülménynek, amely alapján a hitelező az azonnali hatályú felmondás jogával jogszerűen élhetne, tehát a főkötelezettség körében bekövetkezett esetleges mulasztás még önmagában nem alapozza meg az azonnali hatályú felmondást.
A „bármely” fizetési kötelezettség elmulasztása egyértelműen nem tekinthető az rPtk. 525.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti súlyos szerződésszegésnek, ezért nem fogadható el az az alperesi álláspont, hogy tisztességes az a szerződési feltétel, ami bármely csekély mértékű, azaz akár 1 forintos hátralék esetén is felmondási jogot biztosít. Hivatkoztak a felperesek a Fővárosi Ítéltábla által az Oberbank elleni közérdekű perben hozott ítéletre is, amely kimondta a szerződési feltételek tisztességtelenségét a jogok és kötelezettségek egyensúlyának a fogyasztók hátrányára történő egyoldalú és indokolatlan megbontása okán, sérti ugyanis az arányosság elvét az, ha az alperes olyan kötelezettség elmulasztása esetén is felmondhatja a szerződést, amelynek nincs komoly következménye. Lényegesnek ítélték a felperesek azt is, hogy azt kell mérlegelni, hogy a szerződési feltétel alkalmas-e az egyenlőtlenség előidézésére, és nem azt, hogy az egyenlőtlenség ténylegesen bekövetkezett-e.
- [19] A fellebbezési ellenkérelmük további része tekintetében arra hivatkoztak a felperesek, hogy az alperes fellebbezése teljes mértékben ellentétes a 4/2021. PJE határozatban foglaltakkal.
A jogegységi határozat egyértelmű választ adott arra, hogy figyelembe lehet-e venni a tisztességtelenül felszámított összegeket a felmondás jogszerűségének megítélése szempontjából, és e válasz megegyezik a felperesek által kifejtett állásponttal.
Arra is kitér a jogegységi határozat indokolása, hogy milyen számítási módszer alapján lehet kimutatni a felmondáskori túlfizetés vagy hátralék összegét, ahogyan arra is, hogy amennyiben a hátralék bagatell összegű volt, úgy a felmondás jogszerűtlen. A felmondás előtti fizetési felszólításoknak azon oknál fogva sincs jelentőségük, mert az azokban megjelölt hátralékösszegek tisztességtelenül felszámított összegeket is tartalmaznak. Az alperes a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, holott az elsőfokú bíróság a bizonyítási szükséghelyzet szabályai szerint felhívta őt a nyilatkozattételre és a bizonyítékok, számítások csatolására, ezért az elsőfokú bíróság alappal fogadta el a felperesek által állított 232.05 CHF összegű hátralékot, ami igen csekély mértékű, így nem teszi lehetővé az azonnali felmondást. A bizonyítási szükséghelyzet szabályait az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta, ezt a Kúria két határozata is alátámasztja, amelyek ugyan a régi Pp. hatálya alá tartozó eljárásokban születtek, azonban lényegét tekintve a bizonyítási szükséghelyzet szabályainak megfelelően járt el a Kúria az alperesi adatszolgáltatási kötelezettséggel kapcsolatban.

- [20] Mindezek alapján a felperesek álláspontja szerint az elsőfokú ítélet minden tekintetben megalapozott, míg az alperesi fellebbezés teljes mértékben megalapozatlan.
- [21] A fellebbezés alaptalan.
- [22] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a keresetnek helyt adó részben bírálta felül a Pp. 370.§ (1) bekezdésében foglalt felülbírálati jogkörének korlátai között, a Pp. 371.§ (1) bekezdés b) pontja szerinti fellebbezési kérelem alapján.
- [23] Az ítélet hivatalból történő hatályon kívül helyezésére okot adó, a Pp. 379-380.§-aiban foglalt körülmények fennállását a másodfokú bíróság nem észlelte, az ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére nem volt szükség, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 383.§ (1) bekezdése alapján az ügy érdemében határozott.
- [24] Az elsőfokú bíróság a tényállást a perjogi szabályok megfelelő alkalmazása mentén helyesen állapította meg, és abból helytálló jogi következtetést vont le. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és túlnyomó részben annak indokaival is, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [25] Helytállóan járt el az elsőfokú bíróság, amikor elsődlegesen a Pp. 172.§ (3) bekezdésében szabályozott megállapítás iránti kereset előterjesztésének két együttes feltételét vizsgálta: a felperesek jogainak az alperessel szembeni megóvásának szükségességét, illetve a teljesítés követelésének kizártságát. Utóbbi kétségtelenül fennáll, hiszen a kért megállapítás helyett semmilyen tartalmú marasztalás nem kérhető, és a jogvédelem szükségességének fennálltát is helyesen ítélte meg az elsőfokú bíróság, lévén, hogy a felpereseknek nincs más jogi eszköze arra, hogy a velük szemben indult végrehajtás tárgyát képező tartozást, annak lejárt voltát vitássá tegyék. Az alperes fellebbezése az elsőfokú ítélet jogi indokait e körben nem támadta, mindemellett a hivatalbóli vizsgálatot előíró törvényi rendelkezés folytán a másodfokú bíróság szükségesnek látta a fentiek rögzítését.
- [26] A fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakat emeli ki a másodfokú bíróság. Arra helytállóan hivatkozott az alperes, hogy a szerződő felek az rPtk. 200.§ (1) bekezdése alapján a jogszabályi rendelkezésektől közös akarattal eltérhetnek, így a szerződés felmondásához vezető okokat is a jogszabálytól eltérően szabályozhatják. Az a megállapítása is helyes, hogy az rPtk. 525.§ (1) bekezdésének e) pontja szerinti súlyos szerződésszegés fogalmát a törvény nem határozza meg, a támadott szerződési feltétel pedig ezt a kérdést rendezi. Téves azonban az alperes azon álláspontja, hogy ez önmagában kizárná a szerződési feltétel tisztességtelenségének lehetőségét, ellenkezőleg: a tisztességtelenségre vonatkozó törvényi szabályok éppen a felek által a szerződési szabadság alapján meghatározott szerződési feltételekre vonatkoznak, korlátját szabva a szerződési szabadságnak a szerződés tartalmát illetően. Az elsőfokú bíróság nem önmagában azon oknál fogva találta tisztességtelenségnek a szerződés 6/A.2.a) pontját, mert az eltér a jogszabálytól, illetve jogszabály által nem szabályozott kérdést szabályoz, hanem annak tartalmát vizsgálta, és ez alapján vonta le azt a következtetést, hogy az egyensúlytalanságot eredményez a fogyasztó hátrányára.
- [27] A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a szerződés 6/A.2.a) pontjának tisztességtelenségét illetően annak jogi indokaira is kiterjedően, eltekintve azon megállapítástól, hogy a szerződési feltétel korlátozza a fogyasztó felperesek igényérvényesítési lehetőségeit, tekintve, hogy a közvetlen végrehajthatóságot – amely a felpereseket kényszeríti perindításra – nem a sérelmezett szerződési feltétel biztosítja, hanem

az egyoldalú kötelezettségvállalás közokiratba foglalása. Ezt meghaladóan a másodfokú maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bíróság jogi indokaival, azokat megismételni nem kívánja, csupán utal e körben az elsőfokú bíróság és a felperesek által is hivatkozott ítélőtáblai és kúriai döntésekre, amelyekben egyaránt akként foglaltak állást a felsőbb bíróságok, hogy a bármilyen mértékű fizetési kötelezettség elmulasztásához fűzött felmondási ok kedvezőtlenebb helyzetbe hozza a fogyasztót a jogszabályból eredő jogaihoz és kötelezettségeihez képest, mert az rPtk. csak súlyos szerződésszegés esetén teszi lehetővé a kölcsönszerződés felmondását. Az ilyen tartalmú szerződési feltétel tehát egyensúlytalanságot eredményez, a fogyasztóra nézve egyoldalúan és indokolatlanul az rPtk.-hoz képest szigorúbb felmondási okot fogalmaz meg, így az rPtk. 209.§ (1) bekezdése alapján tisztességtelennek minősül, ami az rPtk. 209/A.§ (2) bekezdése alapján a semmiség következményét vonja maga után. Az alperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a szerződés 6/A.2.a) pontja nem minősül a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltételnek (rPtk. 209.§ (5) bekezdés), ezért önmagában az, hogy a szerződési feltétel világos és egyértelmű, még nem zárja ki a tisztességtelenség vizsgálatát és megállapítását az rPtk. 209.§ (1) bekezdése alapján.

[28] A kölcsönszerződés 6/A.2.a) pontjának tisztességtelenségéből eredően ezen szerződési feltételen nem alapulhat a szerződésszegés súlyos volta, ezért helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság arról is, hogy mindezekre tekintettel azt kellett vizsgálni, hogy a felmondások időpontjában milyen összegű lejárt tartozása volt a felpereseknek, figyelemmel arra, hogy az rPtk. 525.§ (1) bekezdés e) pontja szerint súlyos szerződésszegés okán mondható fel a kölcsönszerződés, ami akkor állapítható meg, ha a felpereseknek jelentős összegű hátraléka volt. Tévesen hivatkozott az alperes arra, hogy az adósi főkötelezettség, azaz a törlesztési kötelezettség megszegése már önmagában súlyos szerződésszegésnek minősülne. Ezen jogi álláspont – ahogyan arra a felperesek is rámutattak – ellentmond a Kúria 4/2021. Polgári jogegységi határozatában kifejtettekkel, amelyek szerint csupán kisebb összegű hátralék vagy rövidebb időtartamú késedelem miatt - az arányosság követelményére tekintettel - felmondásnak jellemzően nincs helye. A törlesztés előírt rendszerességétől való eltérés önmagában, súlyos jogkövetkezménnyel nem arányos mértékű lejárt tartozás hiányában ugyancsak nem alapozhatja meg a felmondást. A kölcsönszerződés fizetési késedelemre alapított felmondása jogszerűségének megítélése során mindezek értelmében azt kell vizsgálni, hogy az adósnak keletkezett-e lejárt tartozása, tehát késedelembe esett-e, és a késedelem - a mértékére, illetve a hátralék összegére figyelemmel - olyan érdeksérelmet okozott-e a hitelezőnek, olyan súlyos szerződésszegésnek tekinthető-e, amely megalapozhatja a szerződés azonnali hatályú felmondását.

[29] A fenti kifejtettek szerint a felmondás jogszerűségét jelentős összegű hátralék vagy jelentős mértékű késedelem alapozhatná meg. Ennek megállapításához azonban szükségeltetett az alperes arra vonatkozó tényállítása, hogy a DH1 törvény szerinti tisztességtelen szerződési feltételek alapján történt felperesi teljesítéseknek a Kúria 4/2021. Polgári jogegységi határozatában foglaltak szerinti elszámolásával a felpereseknek mikor és milyen összegű hátralékos tartozása keletkezett. A jogegységi határozat kimondja: a tisztességtelen szerződési feltételek alapján befizetett összegek jogi sorsának megítélése során nem lehet elvonatkoztatni attól, hogy a felek között fennáll egy érvényes szerződéses jogviszony, amelynek alapján a felet az érvénytelen részhez kapcsolódó többlétszolgáltatással egyenmű, érvényesen kikötött szolgáltatás teljesítése iránti kötelezettség terheli, a befizetést pedig az azt teljesítő fél felismerhetően magának a szerződésnek a teljesítéséül szánta. A befizetett összeget ezért teljes egészében (tehát az érvénytelen részhez kapcsolódó többlétszolgáltatást is) a szerződés teljesítéseként kell - a pénztartozás teljesítésére vonatkozó szabályok szerint - elszámolni, ehhez az adós további jognyilatkozatára, újabb rendelkezésére nincs szükség. Ha a

többletszolgáltatást teljesítő adós a teljesítéskor az érvényesen kikötött szolgáltatás tekintetében késedelemben volt, a többletszolgáltatást a hátralékos szolgáltatásra kell elszámolni [régi Ptk. 290. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont; 293. §]. Ha pedig az érvényesen kikötött szolgáltatás vonatkozásában a teljesítéskor nem állt fenn késedelem, a többletszolgáltatást idő előtti teljesítésként [régi Ptk. 282. § (2) bekezdés, 292. § (2) bekezdés] kell figyelembe venni, és a következő törlesztőrészletre elszámolni.

- [30] Hangsúlyozza a másodfokú bíróság az alperes fellebbezési érvelésére tekintettel, hogy a DH1 törvény szerinti tisztességtelenség már a szerződéskötéskor fennállt, ennél fogva a tisztességtelen szerződési feltételek már a szerződéskötés időpontjától kezdődően nem keletkeztek fizetési kötelezettséget a felperesekre nézve. Nem arról van tehát szó, hogy az alperesnek már a felmondás időpontjában el kellett volna számolnia a fogyasztói túlfizetéseket, illetve hogy a DH2 törvény szerinti elszámolás meg nem történtté tenné a felperesi szerződésszegést, hanem arról, hogy a tisztességtelen szerződési feltételeken alapuló alperesi követelés megfizetésének elmulasztása már a szerződéskötés időpontjától nem vehető figyelembe a felperesek szerződésszegéseként, és amennyiben az ezen szerződés feltételek alapján történt teljesítéseket a következő törlesztőrészletre elszámolva a felpereseknek nem volt lejárt tartozásuk, úgy felperesi szerződésszegés eleve nem állt fenn. Helytállóan foglalt állást ezért az elsőfokú bíróság arról, hogy a felperesek szerződésszegését és annak esetleges súlyos voltát a Kúria 4/2021. PJE határozatában foglaltak figyelembevételével kell vizsgálni.
- [31] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a perbeli felülvizsgált elszámolásban a fogyasztói túlfizetések – a fenti jogegységi határozatban foglaltakkal ellentétben – nem a következő törlesztőrészletre kerültek elszámolásra, hanem a tőketartozás előtörlesztéseként, figyelmen kívül hagyva a türelmi idő konstrukciót. A felülvizsgált elszámolás szerinti átszámított tartozás alapján ezért nem lehet azt megállapítani, hogy a felpereseknek a szerződés érvényes tartalma alapján mikor és milyen összegű lejárt tartozása keletkezett. Az alperes által állított hátralékos tartozások – ahogyan arra az elsőfokú bíróság is rámutatott – oly módon kerültek meghatározásra, hogy a szerződési feltételek tisztességtelensége és az ebből eredő fogyasztói túlfizetések figyelmen kívül maradtak, ezért az alperes nyilvántartása szerinti lejárt tartozások alapján – mind a 2008. évi, mind a felmondás előtti időpont tekintetében – a felperesi szerződésszegés nem állapítható meg. A felmondás jogszerűsége szempontjából annak van jelentősége, hogy a szerződés érvényes tartalma alapján volt-e súlyos szerződésszegés, ezt pedig a Kúria 4/2021. PJE határozatában foglaltak szerinti elszámolás alapján kimutatott jelentős összegű hátralék alapozhatná meg, erre vonatkozó adatot azonban az alperes nem közölt, holott erre önkéntes vállalatot tett a 48. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozatában, és erre az elsőfokú bíróság is felhívta, figyelmeztetve a felperest, hogy tényállítás és bizonyítás hiányában a felperesi tényállítást fogadja el valósnak. Az alperes ennek ellenére nem közölt arra vonatkozó adatot, hogy szerződés érvényes tartalma alapján, a jogegységi határozat szerinti elszámolási metodika alkalmazásával milyen összegű lejárt tartozás adott okot a felmondásra, tényállítás hiányában pedig nem lehetett szó bizonyítandó tényről.
- [32] Mindezek alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy jelentős mértékű késedelemben vagy nagyobb összegű hátralékos tartozásban megvalósuló súlyos szerződésszegés a felperesek terhére nem állapítható meg, az elsőfokú bíróság döntésének azon indokát pedig, mely szerint a felmondásra nem az egyéb szerződésszegések, hanem kizárólag a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettség elmulasztása miatt került sor, az alperes fellebbezése nem támadta.

- [33] Az alperes a hatályon kívül helyezésre irányuló másodlagos fellebbezési kérelmét írásban nem indokolta, a fellebbezési tárgyaláson pedig mindössze arra hivatkozott e körben, hogy arra az esetre terjesztette elő a másodlagos fellebbezési kérelmét, ha a másodfokú bíróság megítélése szerint a tényállás kiegészítése lenne szükséges a felmondáskori lejárt tartozás vonatkozásában. A Pp. 381.§-a értelmében az ügy érdemi eldöntésére kiható lényeges eljárási szabálysértés miatt lehet helye az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének, illet azonban az alperes nem jelölt meg, valamely eljárási szabály megsértését nem állította, így a bizonyítási szükséghelyzetre vonatkozó perjogi szabályok megsértésére sem hivatkozott. A tényállás kiegészítésének szükségessége önmagában nem ok az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, mindemellett az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás kiterjed a felmondáskor fennállt lejárt felperesi tartozás összegére, így e vonatkozásban a tényállás kiegészítése nem merülhet fel.
- [34] Mindezek alapján a fellebbezésben előadottak nem adtak okot az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására vagy hatályon kívül helyezésére, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [35] A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a pervesztes alperes a saját másodfokú perköltségét maga viseli, míg a felperesek másodfokú perköltségét a Pp. 364.§ folytán alkalmazandó Pp.83.§ (1) bekezdése alapján köteles megtéríteni. Ennek összegét a másodfokú bíróság a jogi képvisellel felmerült ügyvédi munkadíjban állapította meg a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2.§ (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló összegben.

Budapest, 2022. július 5.

Király Róbertné dr. Johanovits Livia s.k. a tanács elnöke, dr. Bereczky Sára s.k. előadó bíró

dr. Polgár Andrea s.k. bíró